

Cristina Morales

BOJEVNIKI

prevedla
Veronika Rot

*Članom gledališke skupine
Univerze v Granadi (UGR),
ki so tukaj imenovani
s svojimi imeni.*

KLJUČ DO RAZUMEVANJA UMETNOSTI JE DVOM *spremna beseda*

Heraklitov citat, verjetno pristen ali pa so mi tako le zatrjevali, ko sem študirala filozofijo, pravi: »Boj je vsemu oče, je vsemu kralj; ene izkaže za bogove, druge za ljudi, iz enih naredi sužnje, iz drugih svobodne.«* Mislecu iz Efeza so nadeli vzdevek Mračni, in čeprav je njegovo mišljenje večinoma zapleteno za interpretacijo, ni nobenega dvoma, da ko govori o »vojni«, kot se grški termin *pólemos* prevaja v španščino, ne misli na človeško vojno, temveč na počelo, na izvor sveta, ki je vnaprejšen bogovom in ljudem. *Pólemos* se ne nanaša na diskurz o vojni, temveč na razmišljanje o počelu, ki pripelje ne zgolj do opredelitve, kaj je božansko in kaj človeško, temveč tudi, kateri od ljudi so sužnji in kateri svobodni.

Naslov besedila Cristine Morales *Bojevniki* je bojevit v zelo heraklitskem pomenu. Skoraj ničesar ne razkrijem, če spregovorim o izhodišču besedila, ki ne zavzema prav nič dvoumno stališče. Na začetku romana njegovi protagonisti, ki sami sebe imenujejo »Gledališka skupina Univerze v Granadi. Združeni proti »oblasti«,

* Predsokratiki, izbral in prevedel Anton Sovrè, 2. ponatis izdaje iz leta 1946. Ljubljana: Slovenska matica 2002. Str. 75. (Vse opombe so prevajalkine.)

gledajo predstavo neke druge univerzitetne gledališke skupine, v kateri je igra nekakšen *in crescendo* nasilja (od klofute do udarca s pestjo, od udarca s pestjo do pretepanja in davljenja). Gledališka skupina UGR se popolnoma zaveda, da jo to, kar gleda, nagovarja k odzivu, in člani skupine od začetne osuple fascinacije preidejo v medsebojen verbalni spopad: čutijo nujno, da pridejo do dna temu, na kakšen način vsakemu od njih predstava, ki so ji priča, sname masko, kajti v tem trenutku se razkrije, kaj osvobaja in kaj zasužnjuje. Šele zatem sledi odziv in odziv prinese drugi del razsvetljenja.

Katere domnevno osvobajajoče poti so dejansko pasti? Ko so *Bojevniki* izšli pri založbi Caballo de Troya, katere glavni urednik je bil takrat (bilo je leto 2013) Constantino Bértolo, določeni boji, danes prikladno podrejeni politični korektnosti, še niso bili dobičkono-sni, zato se jih Realnost še ni tako brezsravno polastila. Pojem Realnost dojemam v pomenu, ki ji ga pridaja Agustín García Calvo, h kateremu mi vedno znova uhajajo misli med branjem Cristine Morales, čeprav nista vedno združljiva. García Calvo pravi, da »Realnost«, pisana z veliko začetnico, ni samostalni običajnega jezika, temveč izvira iz pomena, v katerem ga uporabljajo teologi, ko govorijo o Bogu, da bi upravičili njegovo moč oziroma oblast. In da ga še vedno uporabljamo v tem pomenu, čeprav naš svet ni več teocentričen. Na primer, zaničujoče rečemo, da nekdo »ni del te realnosti«, s čimer brez usmiljenja poteptamo nekoga, ki živi izven »norm«. »Biti normalen« je ena od oblik oblasti; to, kar imenujemo Realnost, je mašinerija normalizacije, in da bi bil Realen, da bi eksistiral (ali pa, da

bi bila naša eksistenca upoštevana), je treba upoštevati norme (pravila) in samega sebe normalizirati.

Besedila Cristine Morales razkrivajo mehanizme, ki jih oblast uporablja, da nas sežene v ogrado, še zlasti tiste, ki niso očitni, tiste, ki se kažejo kot »dobri«, in s tem počne to, kar je naloga kvalitetne literature, se pravi tiste literature, ki se ne pusti zreducirati na kategorije, s katerimi sistem nas vse umešča v farso, katere namen je popolna sprejemljivost, legaliziranost. Zato se v *Bojevniki* dvomi tudi o posvečenem, odrešujočem konceptu, v okviru katerega se pogosto dojema umetnost: »Kjer Camus pravi, da nobeno mišljenje razen umetnosti ni zmožno dojeti realnosti, se pravi, da ne znanost ne religija, zgolj umetnost lahko doume svet in nas uči, kako ga ponavljati, jaz dodajam, da je umetnost mogoče dojeti zgolj z dvomljenjem.«*

Cristine Morales ne postavljam ob bok le Agustínu Garcíi Calvu glede njegovega razmišljanja proti oblasti, temveč jih povezujem tudi z *Lazarčkom*, s *Tereso de Jesús*, s *Kihotom* in tudi z *Boemskimi lučmi*, *Hišo Bernarde Albe* ter *Nedolžnimi svetniki* in *Podganami* in *Družino Pascuala Duarteja* ... skratka, s številnimi naslovi najpomembnejše španske klasične književnosti, v katero sodijo dela, ki so skoraj vedno nastala iz upora proti tistim na oblasti, in sicer upora odrinjenih, »anormalnih«, poraženih, norih, revnih in marginaliziranih.** To poudarjam zaradi presenečenja,

* *Bojevniki*, stran 62 pričujoče izdaje.

** *Piska spremne besede omenja naslednja dela španske književnosti: La vida de Lazarillo de Tormes (Življenje Lazarčka s Tormesa, neznan avtor, 1554), Don Quijote de la Mancha (Don*

ki mi ga je vzbudila trditev žirije, domnevam, da povzeta v medijih in izvzeta iz konteksta, ki je Cristini Morales dodelila Nacionalno nagrado za književnost za roman *Lectura facil* (Lahko branje), kar je vsekakor pogumna odločitev, ki jo strastno podpiram. In sicer so zapisali, da avtorica nima nobene določene genealogije v španski literaturi. Ona sama pa je na vprašanje točno o tem odgovorila: »Moja tradicija? Ta, ki vodi od Arcipresta de Hite, ki je bil že sam po sebi precej razvraten, preko *Lazarčka* in Queveda ter se konča pri stripovski seriji *Makoki** ter anonimni in svobodni tradiciji fanzinov.«**

Bojevnike sem dobila v roke leta 2012. Bila sem članica žirije za literarno nagrado INJUVE in na sestanku, na katerem naj bi odločali o nagrajencu, sem bila živčna. Prvikrat se mi je zgodilo, da sem pri takem izboru prejela v branje rokopis, ki si je zaslužil ne zgolj zmage, temveč tudi objavo. Kaj pa, če bodo drugi glasovali za drugo besedilo in ne bom sposobna utemeljiti, zakaj si *Bojevniki* zaslužijo častni naziv? Rokopisi so bili poslani anonimno in ta se je povrhu

Kihot, Miguel de Cervantes, 1. del 1605 in 2. del 1615), *Luces de Bohemia (Boemske luči, Ramón María del Valle-Inclán, 1924)*, *La Casa de Bernarda Alba (Hiša Bernarde Albe, Federico García Lorca, 1945)*, *Los santos inocentes (Nedolžni svetniki, Miguel Delibes, 1981)*, *Las ratas (Podgane, Miguel Delibes, 1962)* in *La familia de Pascual Duarte (Družina Pascuala Duarteja, Camilo José Cela, 1942)*, od katerih lahko v slovenščini beremo zgolj: *Življenje Lazarčka s Tormesa, Hišo Bernarde Albe in Don Kihota.*

* *Makoki je serija stripov, ki je izhajala med letoma 1977 in 1994.*

** »*Pisateljica Cristina Morales, dobitnica Nacionalne nagrade za književnost za roman Lahko branje*«, *Javier Rodríguez Marcos, El País, 23. oktobra 2019.*

vsega potegoval v dveh kategorijah: roman in drama. Carlosa Parda, prav tako člana žirije, je navdušil, in odločena sva ga bila braniti na življenje in smrt. Uspelo nama je. Ko smo odprli kuverte in sem izvedela, kdo se skriva za to bombo, sem se avtorice bežno spomnila. Srečala sem jo na predstavitvi *Pequeñas resistencias 5 (Drobna upornišтва 5)*, antologije novejše španske kratke proze, ki jo je uredil Andrés Neuman in v kateri je bila Cristina pod svojo zgodbo *Čudovita deklica* podpisana z obema priimkoma Garcia Morales, tako kot pod svojo prvo knjigo *Deklice na malici*, v kateri je bila zgodba objavljena.

So *Bojevniki* roman? Odvisno od tega, kaj razumemo kot roman. Prav tako so lahko tudi drama ali pa roman-drama ali pa ne prvo ne drugo. Naj bodo to ali ono (in prav vseeno nam je, kaj od tega dejansko so), v *Bojevnikih* se izkrivljajo različni glasovi, in to tudi z vrivki iz tekstov drugih avtorjev, da bi čim bolj nazorno prikazali politično silo mladih. Ko je knjiga ugledala luč sveta, se je ravno zgodil 15M,* in ker je izveček na platnici, ki ga je napisal Bértolo za založbo Caballo de Troya, omenjal neko zasedanje upornikov, se je ustvarilo splošno mnenje, da *Bojevniki* povzemajo duh tega gibanja. Morales pa je to zanikala, do gibanja je bila celo kritična: »Pod revolucionarnim videzom ni nič drugega kot krma za sistem,« je izjavila

* Gibanje 15M je bilo državljansko gibanje in se je začelo z manifestacijo 15. maja 2011, ki so jo sklicale različne skupine državljanov. Pacifistično gibanje se je razširilo po različnih mestih v Španiji, ljudje pa so mirno zahtevali več demokracije in manjši vpliv bančnih in korporativnih lobijev na oblast.

v nekem intervjuju.* Pisateljica je gibanje 15M vide-
la kot protest določenega dela mladih, ki »ne želijo
izgubiti udobja, torej bodočih buržujev. Pa čeprav ni
nič slabega v tem, da si človek želi imeti stanovanje in
avto, to je povsem legitimno.«

Toda njena vizija je drugačna.

Elvira Navarro
Madrid, 15. januarja 2020

* »De la Falange al 15M, una trampa literaria de Cristina Morales« (Od Falange do 15M, literarna past Cristine Morales), eldiario.es, Alfredo Valenzuela, EFE Sevilla, 26. junija 2013.

Bojevniki

1. PRETVARJANJE

Gostovali smo v neki vasi na Portugalskem, ki se imenuje Covilhã, kar se izgovori kot Coviljá. Naša skupina namenoma nima imena. Smo Gledališka skupina Univerze v Granadi, tako nas najavljajo na plakatih. Lahko bi se imenovali Gledališki klub, kakor se je skupina imenovala v osemdesetih in začetku devetdesetih; ali pa *Baraka*, z originalnim imenom od takrat, ko je Federico García Lorca ustanovil prvo univerzitetno gledališko skupino, vendar pa ima družina Lorca ime zaščiteno in ga ne smemo uporabljati. Saj nam tako ali tako ni do tega. V devetdesetih je univerza gledališče zanemarila. Člani Kluba so postopoma zaključili študij, skupina se je razpustila in institucija ni imela interesa, da bi jo ponovno obudila. Da bi lahko sodelovali na državnih in mednarodnih festivalih in srečanjih, predvsem zato, da bi dajali vtis, da univerza spodbuja kulturno udejstvovanje, je nekaj študentov Fakultete za filozofijo in književnost še naprej občasno postavilo kako predstavo, vendar brez prave kontinuitete, bolj zaradi priložnosti za potovanja s plačanimi stroški kot pa iz veselja do gledališča, zato tudi niso čutili potrebe, da bi se kakorkoli posebej poimenovali. Birokratski naziv, Gledališka skupina Univerze v Granadi, jim je, birokratom, kakršni so bili tudi sami, povsem zadostoval.

Mi smo birokratski naziv obdržali iz določenih prepričanj. Verjamemo, da je tako pusta znamka skladna z našim gledališkim pristopom. Smo gledališka skupina, ki deluje znotraj javne ustanove, posledično torej pobrateni z oblastjo. To neizpodbitno dejstvo, dejstvo, da se ne moremo označiti kot neodvisni, kar je ultimativno stremljenje sodobnega gledališča, smo obrnili na glavo in ga spremenili v naš slogan: »Gledališka skupina UGR. Pobrateni proti oblasti.« Ker nam pretvarjanje ni všeč, se nam je zdelo otročje, da bi si naredili ime, s katerim bi se nas razločevalo, ki bi nas individualiziralo v odnosu do ustanove, zahvaljujoč kateri obstajamo, kot uporništvo razvajenih otrok, ki si naskrivaj naredijo piercing, potem pa prosijo za denar za kino. Konec koncev nas vsi poznajo kot »tiste z univerze«, ko igramo v Granadi, ali pa kot »tiste iz Granade«, kadar nastopamo drugje. Zanimivo, toda tako smo bolj prepoznavni kot katerakoli druga gledališka skupina z lastnim imenom. Nihče od članov skupine ne študira na Fakulteti za filozofijo in književnost.

Naša zadnja predstava se začne v popolni temi, v dvorani se ne vidi nič drugega kot luči za zasilni izhod. Vstopita Borja in Patri, poljubljata se in med poljubljanjem se pomakneta nekoliko globlje od sredine odra. Oči gledalcev so se vmes že privadile na temo in lahko slutijo premikanje, povsem razločno pa se sliši rahlo cmokanje poljubov. Borja in Patri se poljubljata vedno bolj strastno in cmokanju poljubov se pridruži vzdihovanje. Minili sta dve minuti. Nato Borja prižge majhno svetilko, ki stoji na mizici, tudi precej

majhni, nekakšni nočni omarici, tako da zdaj lahko vidimo Borjo in Patri, kako se poljubljata, se božata in se začenjata slačiti. Patri Borji odpne pas in hlače, sama si sleče srajco, Borja pa ji odpne modrc. Minile so tri minute. Borja Patri povleče gor krilo in ji sleče hlačke, iz hlač izvleče otrdeli ud in skupaj se uležeta na tla ter začneta fukati. Oder osvetljuje le namizna svetilka, ki oddaja toliko svetlobe kot kakšna navadna svetilka na nočni omarici. Od takrat, ko se uležeta na tla, dokler ne zaključita s fukanjem, preteče od pet do sedem minut. Ne maramo pretvarjanja, zato nobeden od njiju ne zaigra užitka, če ga dejansko ne čuti. Če po največ dvanajstih minutah pride le enemu od njiju ali pa ne pride nobenemu, potem prenehata s fukanjem, da se lahko začne naslednji del predstave. Če Borji ne otrdi, čeprav mu ga Patri fafa, ona masturbira, če ji je do tega, ali pa jo Borja zadovolji s prsti ali pa ji poliže pičko, če se mu ljubi, če pa se mu ne, se preprosto le uležeta in sprostita in prizor se konča prej. Na otvoritvi v glavni dvorani filozofske fakultete smo med akademsko elito povzročili precejšnjo osuplost, čeprav se pretvarjajo, kajti ne pokazati zgražanja nad eksplicitno seksualnostjo je znak intelektualne odličnosti. Na to pretvarjanje se zanašamo, da počnemo, kar se nam zljubi.

Te z univerze iz Covilhe smo poznali že od takrat, ko smo jih povabili na gostovanje k nam. S to skupino se najboljše razumemo od vseh, kar smo jih spoznali. Štekamo se. Oni imajo, tako kot mi, tudi ime, pobrateno z oblastjo. Imenujejo se TeatrUBI, UBI je kratica za Univerzo v Beiri Interior; in tako kot mi se tudi oni

ne pretvarjajo. Njihovi zadnji predstavi je naslov Mata-dor. Igralci, še posebno igralka, so imeli modrice po obrazu, otekle ustnice in odrgnjena zapestja. Ena od deklet je imela krvav vrat. Prav zabavno jih je bilo gledati takole obtolčene, ko so nam med kosilom navdušeno zatrjevali, da se strašansko veselijo, ker bomo videli njihovo predstavo.

Oder je bil odrgnjen z vseh strani in razmetan, po tleh so ležali kabli, stoli so bili neurejeno razpostavljeni naokoli, zavese grdo zavezane, kot bi zadnja nastopajoča skupina ob koncu svoje predstave pobrala svoje rekvizite, naslednja pa se ne bi potrudila s postavljanjem kakršnekoli scenografije. V dvorani je bila običajna osvetlitev, vsi žarometi so bili ugasnjeni in v tehnični kabini ni bilo nikogar. Predstava se je začela s fantom in dekletom, vsakdanje oblečenima, pravzaprav sta bila v istih oblačilih, kot sta jih nosila pri kosilu, ki sta prišla na oder od strani in stopala drug ob drugem, ne da bi se pogledala ali spregovorila drug z drugim, dokler nista prišla do nasprotne strani odra. Tam sta se postavila drug nasproti drugemu in fant je dekletu primazal močno klofuto, da ji je kar obrnilo obraz. Po nekaj dolgih sekundah je dekle odgovorilo s še močnejšo klofuto, ki je fantu prav tako zasukala obraz v stran. Nato ga je dekle boksnilo s pestjo in fant si je ponesel dlani k ustom in prikazala se je kri. Minilo je trideset sekund. Dekle je fanta povlekla za uho k tlom in takrat je vstopil drug par, stopajoč v enakem ritmu kot prejšnji, in se postavil na nasprotni strani odra od prvega para, vendar nekoliko bolj spredaj. Začela sta enako kot prejšnji par,

le da v obratnem redu: tokrat je prvo udarilo dekle, fant pa ji je udarec vrnil. Tako kot njen kolega je dekle dlan poneslo k ustom in prikazala se je kri. Medtem je dekle prvega para še vedno tepla fanta, ki ga je spravila na tla in ga brcala v trebuh, fant pa je pljuval in stokal. Minila je minuta. Vstopil je tretji par, tega sta sestavljala dva fanta, in nekateri gledalci smo znova preleteli gledališki list, da bi našli kak namig, vendar je bilo v njem le poetično besedičenje, nekaj v stilu, da se nekdo sprehaja po vrtu, kjer diši po parfumu in parfum mu gre v nos, kot se pijavka prisesa na telo. V programu je bila velikokrat napisana beseda telo, *corpo*. Četrty par, ki je vstopil, sta sestavljali dve puncy, ki sta ponovili enak vzorec kot drugi igralcy, klofuta prve, klofuta druge, nato pa mlatenje druge, ki se spravi z udarci na prvo, ne da bi prva naredila karkoli v svojo obrambo. Igralko s krvavim vratom je davil njen soigralec. Eden od fantov je svojega kolega treščil s pestjo pod čeljust, da se je kar opotekel, vendar je opotekajočega se dvignil za ramena in ga butnil z glavo. Gledališka skupina UGR se je zelo zabavala, to je dejstvo, bili smo neizpodbitno navdušeni nad popolno brezsramnostjo naših gostiteljev. Ahmed je Borji zašepetal, da bi lahko s Patri šla na oder in se dala dol, da bi malce umirila strasti, in vsi smo se pridušeno zahahljali. Nekaj gledalcev je odšlo, še prej pa so igralcem nekaj zakričali v portugalsčiny. Ena od igralk je drugega igralca stisnila za jajca in ga držala, dokler ni zatulil kot žival. Vsi tepeni so krvaveli in tri od štirih deklet so jokale in smrkale. Odšel je še del občinstva, nekdo je rekel, da bo poklical policijo.

Minile so štiri minute. Ena od deklet je v popolnoma slišnem šepetu prosila svojega mučitelja, naj preneha. Mi smo se spogledovali in ocenjevali osuplost. Ura je bila devet sedemintrideset zvečer in v dvorani jih je od petdesetih gledalcev, ki so vstopili ob pol desetih, sedelo le še petnajst, trenutek zatem, po tretji dekletovi prošnji, pa nas je ostalo le še osem članov skupine UGR, soočenih z osmimi člani skupine UBI.

Jaz osebno, tako kot Ahmed in Dogy, si nisem mogla kaj, da ne bi občudovala teh kurbežev, ki so nas spravili v situacijo, iz katere nismo vedeli, kako bi se rešili, in tudi zato, ker so bili sposobni ustvariti tolikšno zbeganost. Kaj so pričakovali? Nismo bili mi tisti, ki smo nekaj pričakovali od spektakla, temveč je bil spektakel tisti, ki je nekaj pričakoval od nas. Člani TeatrUBI-ja niso hlinili ne udarcev ne bolečine in nič ni kazalo, da bo intenzivnost pretepanja oslabela. Občasno je kateri od udarjajočih spil nekaj požirkov vode, nato pa nadaljeval. So pričakovali, da bomo pretepanje ustavili, ali so pričakovali, da bomo počakali, da se naveličajo? Z Ano sva rekli, da moramo na oder in jih ustaviti, da je njihov namen ta, da se občinstvo odzove na bednost predstave, da nas preizkušajo. Dogy s tisto svojo brezbržnostjo je rekla »zaradi mene naj se pobijejo, v ceni vstopnice je vključena moja anonimnost«, čeprav so bile vstopnice brezplačne. »Nisem prišel sem, da bi me sodili, ampak da bi sodil, če mislijo obrniti vloge, pa če se imajo še za tako moderne, jih pač ne bodo,« je rekel Ahmed in se s hrbtom naslonil nazaj na svojem sedežu. Zadeva je

med nami postajala vse bolj vroča, spremenila se je v debato o pojmu gledališča, eno tistih, ki nam vzamejo dolge popoldneve in noči in se nadaljujejo še v mailih, debata pa je postajala vedno bolj kritična, kajti vse je kazalo, da so enemu od igralcev nekaj zlomili, saj se ni mogel postaviti pokonci kljub ukazom in grožnjam njegovega mučitelja, da ga bo še močnejše pretepel. »Prave pičke malomeščanske ste,« nas je obtoževala Ana. »Kaj, pizda, je to, da kupiš vstopnico in te nič drugega ne briga, kaj pa Peter Handke, to, da že dve leti zagovarjamo njegov teater.« »Žalimo občinstvo in smo vsi zadovoljni, da ga malce šokiramo, zdaj pa, ko dejansko žalijo nas, smo povsem pasivni, zmerjajo nas z impotentnimi bedaki, ničvrednimi bedniki in mi se ne odzovemo.« »Meni ni do tega, da bi jim dal zadovoljstvo, tem sadomazohističnim kurcem!« »Zadovoljstvo jim daš s tem, da sedi tukaj in nič ne narediš! Kaj ti ni jasno? S tem jim daš prav!« »Ne, ker bodo v nekem trenutku morali nehati, saj ne bodo pustili, da bi kdo padel v komo, in potem se bomo mi smejali njim, ker niso bili sposobni sprejeti skrajnih posledic svoje igre!« »Oba se motita! Edini način, da jim ne damo zadovoljstva, je ta, da odidemo, tako kot vsi drugi, da jih pustimo brez publike, ki bi jo lahko žalili ali provocirali, ampak ne, tukaj ostajamo in analiziramo situacijo, kot da bi bili pametnejši od tistih, ki so odšli, v bistvu pa smo neumnejši, saj s svojo prisotnostjo hranimo smisel te predstave, mi smo smisel predstave, mi, tepci, ki smo ostali, tisti, ki so že prej odšli, niso bili smisel predstave, ker se o tem sploh ne sprašujejo, preprosto ni jim všeč, pa kaj potem, če

smo pametnejši od teh, ki so odšli, to še ne pomeni, da s tem ne omogočamo tega barbarstva.« »Bruhalnica malomeščanskega sprenevedanja, isti pes, le z drugo ovratnico: ostati ravnodušen ali oditi!« Zdaj smo bili na nogah in smo kričali drug na drugega, minilo je že več kot petnajst minut. Ana ni več čakala, povzpela se je na oder po stranskih stopnicah. »In zakaj misliš, da nočejo prav tega, da bi prišli na oder, da bi premlatili še nas?« smo ji zavpili od spodaj. Za hip je omahovala in se nagnila s hrbtom nazaj, da bi se izognila udarcu s komolcem, ki ji ni bil namenjen, nato pa se je postavila med prvi par. Jose ji je sledil in stopil najprej med drugi in nato še med tretji par, Ana pa še med četrtega. Mučitelji so se takoj ločili od svojih žrtev in stopili korak proč od njih, ne da bi se pomešali z drugimi pari, ter tako jasno zapečatili vsak svoj medsebojni nasilniški odnos. »Pokličite rešilca,« je ukazal Jose tem zgoraj in onim spodaj.

2. JUAN BONILLA TEGA NE VE

Juan Bonilla tega ne ve, toda 23. aprila 2012 sem jokala od trenutka, ko sem zavila okoli vogala Alcalájeve na Gran Vía. Jokala sem v pans and company, kjer sem deset minut čakala, preden sem prišla na vrsto, naročila sredozemsko solato za pet evrov deset centov in rekla, naj mi jo pripravijo za s sabo. Nek mlad južnoameriški moški je sprejemal naročila, na pladnje oziroma v vrečke za domov, kot v mojem primeru, pa jih je zlagala neka ženska srednjih let, nizka, molčeča in smehljajoča se blondinka s pretirano urejeno pričesko pod črno čepico uniforme. Pomislila sem, to je Gran Vía. S svojo papirnato vrečko pans and company sem jokajoč zapustila pans and company, vstopila v neko lekarno in prosila za kondome, rekla sem prezervative durex, prosim, tanke. Lekarnarica je pobrskala po predalu in rekla, tukaj jih nimam, gotovo so zadaj. Pohitela je v skladišče in se vrnila k pultu s škatlico dvanajstih ultratankih *feel thin* prezervativov, ki je stala trinajst evrov osemdeset centov. Zdeli so se mi dragi, tako kot se mi je zdela draga sredozemska solata. Vprašala sem jo, ali nima škatlic po šest, in odgovorila mi je, da jih nima, zato sem plačala škatlico za dvanajst in lekarnarica jo je vtaknila v rdečo papirnato vrečko s črnimi rombi iz reklame za pastile juanola. Ko sem odhajala iz lekarne, me je moški za menoj osuplo

pogledal, ne vem, ali zaradi mojega objokanega obraza ali moje napol pobrite glave ali pa, ker sem pravkar kupila kondome, on pa je bil prepričan, da sem lezbijka, vsi me imajo za lezbijko zaradi moje napol pobrite glave in tankih srebrnih obročkov v ušesih. Nekaj metrov sem hodila v nasprotni smeri od hotela, dokler nisem ugotovila, da grem v napačno smer, in sem se vrnila nazaj. V ogledalu v dvigalu sem se gledala, kako jokam. Zaprla sem vrata sobe in zajokala iz grla, dala sem si duška, dušeč se ob gagajočem stokanju, odvrгла sem nahrbtnik na posteljo in vrečko s solato odložila na mizo. Naredila sem nekaj korakov po omejenem prostoru, stopajoč, opotekajoč se v joku, umeščajoč jok v sobi, polni stvari Juana Bonille brez Juana Bonille, stvari, ki sem jih poznala in so me poskušale pomiriti, saj so zagotavljale njegovo vrnitev, in ker so predstavljale intimnost, tisto dobro intimnost, pomembno intimnost predmetov. Tega sem se zavedala, vendar je bilo prepozno, da bi prenehala jokati, jok je imel svoj prav in ga je vsiljeval, jaz sem imela svoj prav in sem ga vsiljevala, in ne da bi se jih dotaknila, sem stvari Juana Bonille poslala v kurac. Odpela sem si hlače, snela sem si pas, ne da bi si slekla bluzo, sem si dala dol modrc, enostavno, saj ni imel naramnic, in se vrgla na posteljo, da bi lahko udobno še naprej jokala, pridušajoč se v obupu nad neodvisnostjo, saj mi ni prišel na misel nihče, ki bi ga lahko poklicala po telefonu, da bi me pomiril, razen tistih kurčevih stvari Juana Bonille. Takrat sem pomislila na Saro Molina in si zaželela govoriti s Saro Molina, pomislila sem, da je edini človek, ki bi mi lahko posodil ušesa, svoja

sladka ušesa ženske psihoanalitičarke. Hotela sem ji reči, Sara, Sara, tolikokrat smo zagovarjale zrušitev pretvarjanja, tolikokrat smo branile umetnost kot edino resnično naravnost in naravnost označile za slabo simulacijo, naravnost je za slabe ustvarjalce, ki nimajo ničesar, kar bi ustvarili, ničesar, v kar bi verjeli, naravnost ne obstaja, naravnost je ustvarjena in je le poceni kreacija, poceni interpretacija samega sebe, pa me zdaj poglej, kje sem se znašla, Sara, v nekem štosu, kamor sploh ne spadam. Sara je vodja in režiserka Gledališke skupine UGR, tudi mene usmerja. Poklicala sem jo na mobi, poklicala sem jo domov, poklicala sem jo na mobi in končno odnehala. Zatem sem poklicala Borjo Lópeza, igralca pri UGR, ki se je oglasil po tretjem zvonjenju in se mu zjokala. Juan Bonilla govori o naravnosti in ima polna usta tega. Jaz govorim o tem, da je treba delati korektno, in prav tako imam polna usta tega. Tukaj obstajajo določena pravila in spoštujem jih, vendar bi jih morala prekršiti, da bila naravna, ne pa korektna. Tukaj ni prostora za naravnost in Juan Bonilla ima polna usta tega. Ne le, da naravnost zagovarja, celo vseč mu je. Ne le, da mu je vseč, hoče jo celo vsiliti, naravnost torej, vsiliti naravnost samemu sebi, kot bi to storil le slab pisatelj, in meni vsiliti naravnost kot kaki slabi pisateljici, slabi igralki in slabi osebi, kajti če si naraven pri nečem, potem si naraven pri vsem, vetru ne moreš nadeti uzde. Veš, da sploh nisem pogledala, koliko so mi zrastle dlake pod pazduhami, odkar sem prišla v Madrid, pa sem prinesla britvico s sabo. In veš, da se tudi naličila nisem, čeprav sem ličila prinesla s sabo. In veš, da

si nisem oblekla niti oprijetega krila z visokim pasom na gumbe niti obleke z leopardjim vzorcem, pa čeprav sem ju izbrala za to priložnost. Povsem naravno sem to opustila, prav zares, še spomnila se nisem na te stvari. Vendar pa to ni naravnost, to je brezbriznost. Saj mu, ko mi reče, naj gospodično pustim pred vrati, povem, da ne ve, o čem govori. Njemu je vseč prav gospodična, tiste, ki ostane pred vrati, noče niti povohati, tisti se še sama nočem približati, proti tisti se borim. Borim se z naravnostjo. Branim najboljšo različico sebe zanj, on pa mi govori o naravnosti. Kajti ti si vsak trenutek neka različica sebe, nikoli nisi res ti. Zares ti si samo, ko si mrtev. Ni večje naravnosti od te v smrti. Naraven si, ko umreš. Povej mu. Ampak ali je vredno? Kaj pa naj, molčim? Pretepena psica. Živiš na maksimum. Na totalen maksimum. Tu je ljubezen. Pametna sva, tako preprosto. Toda te tesnobe nočem niti za sekundo. Povej mu to. Toda, ali je vredno? Razmisli trezno. Nastopi tišina, vendar štekam.

Preden je potemnel, je zaslon mobija pokazal, da je pogovor z Borjo Lópezom trajal sedemindvajset minut in sedem sekund. Pomislila sem, vsak čas bo tu, pomislila sem, gotovo misli name. Slekla sem si bluzo in si oblekla majico Juana Bonille, ki sem jo uporabljala kot pižamo. S pisalne mize sem umaknila njegov prenosnik, da sem naredila prostor za solato. Povečerjala sem, postavila prenosnik nazaj na njegovo mesto, si umila zobe, se ulegla in mu odprla vrata, ko je potrkal.

Lansko leto 7. novembra nas je Sara Molina sklicala za ob dvanajstih dopoldne za vajo v krogu. Dvaj-

set čez dvanajst me je Borja poklical po telefonu, ali sem pozabila na srečanje. Povedala sem mu, da sem pospremila Juana na železniško postajo in da bom skušala priti čim prej. Vaja v krogu pomeni, da se vsi igralci drug za drugim usedemo na stol, postavljen na sredi odra, in odgovarjamo na vprašanja, ki nam jih sproti zastavlja režiserka. Ona dela zapiske, izpraševanci bolj ali manj bluzijo, tisti, ki opazujejo, pa se bolj ali manj zabavajo. Običajno je precej zanimivo, kajti Saro je nemogoče preslepiti, spretno zna marsikaj izvrtati iz tebe, in to le z dvema ali tremi vprašanji, ki zadenejo v bistvo. To počnemo brez posebne osvetlitve, ne gre za nekaj prisiljenega. Izpovemo se, izjasnimo se, postavimo se na ogled, to je del tega posla. Ko sem 7. novembra 2011 prišla na vajo v krogu, je govoril Jose.

Mislím, da mi Becketta ni uspelo ponotranjiti, je rekel. Trudim se, vendar imam še kar občutek, da je moj glas zlagan. Kaj misliš s tem zlagan? ga je vprašala Sara. Totalno ponarejen, je odgovoril Jose. Nisem jaz tisti, ki govori, ko interpretiram Becketta. Ne razumem tega gospoda ali pa ni pravi čas zame za Becketta. Bolj mi je bil všeč, bolj sem se identificiral z nindžo Zwölfom.

Med vožnjo z avtobusom od postaje do dvorane za vajo sem prejela klic zadnjega podjetja, kamor sem poslala svoj življenjepis. Sporočali so mi, da se nisem prebila čez psihotehnične preizkuse, vendar da me bodo imeli v mislih pri prihodnjih izborih za zaposlitev. Nasmehnila sem se, zbito, saj vso noč nisem zatisnila očesa, a z zadovoljstvom nepoboljšljive razvratnice.

Patri je rekla, sem v obdobju svojega življenja, ko mi gledališče ni všeč, prav nič mi ni všeč, obračam se proti gledališču, in že res, ja, tukaj pač nisi zgolj igralka, ampak mene, mene igrilstvo res ne zanima. Kaj pa ti pri gledališču ni všeč? je vprašala Sara. Ja, kaj pa vem, če bi morala izbirati, bi rada, kaj pa vem, delala osvetljavo, svetlobni prostor, interpretacija je tisto, kar me ne zanima. Dogy se je usedla na stol in povedala, da je bila prva knjiga, ki jo je v življenju na dušek prebrala, *Srečni dnevi*, da je še nikoli v življenju nekaj napisanega ni tako močno pritegnilo kot *Srečni dnevi*. In glej, da je *Srečne dneve* težko brati z vsemi tistimi opombami, ki jih ima, je od spodaj pripomnil Ahmed. Kaj so opombe? je od zgoraj vprašala Dogy. Ko je bil Ahmed na vrsti na stolu, je rekel, da se *Srečni dnevi* berejo tekoče, ker jih ni prevedla Ana María Moix. Cátedrina izdaja, je tako? In Cátedra, kaj je, založba? je vprašala Dogy. Ja, bele platnice. Ja, na njej je risbica rok, ki držijo dežniček. Ni je prevedla Moixeva, ker je original v angleščini in Moixeva ne zna angleško. Ni tako, da *Čakajoč na Godota* pa nisi mogel tekoče prebrati? Zato, ker Ana María škriplje od vseh katalanizmov, ki jih vriva vsepovsod. Zakaj te motijo katalanizmi? ga je vprašala Sara. Ker ... Ahmed se je obotavljal z odgovorom. Jaz sem se nemirno presedala. Moje mišice so bile obenem težke in lahkotne, kot po masaži, in moj jok se je počasi umirjal. Odšla sem dol na stranišče, malo pohlipala pred ogledalom, da sem spravila vse iz sebe, se pretegnila, lulala, spila malo vode, se useknila, si umila obraz in se nato vrnila gor. Hotela sem presekati napad živčnega joka, nisem se hotela

cmerati na stolu, veliko sem imela povedati in nisem hotela jokati na stolu, takoj zatem pa sem hotela jokati na stolu zaradi vseh teh stvari, ki sem jih imela povedati. Jokala sem, pritiskajoč si kazalca in palca na senci in pri tem komolca držala razprta kvišku. V kakšnem odnosu sta z gledališčem, me je vprašala Sara. Jokam od pomenskosti, od razsvetljenja, sem odgovorila. Srečam se s Juanom in v bistvu se srečam s sabo, saj on ni resničen, njega ni v realnosti, v njem se ne stekata repeticijska in duracijska realnosti, vendar nisem prepričana. Ob enih zjutraj Juan programira budilko na svojem mobiju, da bi zvonila ob devetih zjutraj, in pravi, manjka še osem ur, cela večnost, in dejstvo je, da se tudi meni zdi prava večnost, in to je optimizem. Mogoče pa je realnost ravno Juan, kajti daleč od Juana se ne najdem, daleč od Juana se ne mislim, torej ne obstajam, kar bi bil precej dober kolo fon. Ali pa gre le za vprašanje kakovosti, da s Juanom obstajam bolje, ker je zavest, ker dosežem besede in one dosežejo mene, tišine prav tako, dosežem jih in dosežejo me. Preračunam in s Juanom sem bila skupno štirinajst ali šestnajst dni, torej, kaj?, sem obstajala le teh šestnajst dni v petindvajsetih letih. Pretiravam, ne jemljite me resno, stvar je, da je ravno odšel, nekaj noči je bil tukaj in me spomnil na prekarnost, v kakršni živim, ne vem, ali tudi on, on tudi, se mi zdi, ne vem, ampak mene skrbi moja prekarnost, no ja, pa njegova tudi malo. Pa ne da me skrbi, ampak se sprašujem, ali bo vedno tako, jekleni živci, antinorostna telovadba, ki me preklada iz bele škatle, v kateri preživljam jutra in dopoldneve, v črno škatlo, v kateri

preživljam popoldneve in noči. Bela škatla je najeta soba z mizo in stolom in računalnikom, kamor hodim vsako dopoldne pisat, črna škatla pa ta oder z beckettovsko scenografijo. Prekarnost, saj so škatle narejene umetno in iz njih izhaja umetno in jaz sem v svojem bistvu umetno bitje, umetno v nasprotju od naravnega, in jaz sem članica te gledališke skupine, kjer izpostavljamo, kakšna laž je naravnost, skoraj, skoraj tudi, kakšna laž je narava, ponavljanje, trajanje, realnost, kajti ničesar od tega nisi ustvaril sam in nič od tega, kar nisi ustvaril sam, ne obstaja, da bi obstajal, si moraš zgraditi škatlo in se zapreti vanjo, zadnja škatla je lesena, edina realna in naravna eksistenca, primeren kolofon. Pravkar so me poklicali iz Repsolove pravne pisarne, da bi mi povedali, da me ne bodo vzeli, ker nisem naredila psihotehničnih preizkusov, in pomislim, normalno, kako, pizda, bom naredila psihotehnične, če pa vse življenje begam med belo škatlo in črno škatlo. Nato zaključim, da mi prekarnost celo ustreza, finančna in ona druga, zaključim, da sem na to obsojena, ampak kakorkoli, to odkritje mi ne prinese pomilostitve, pravzaprav me celo dvojno obsodi, vendar se tega vsaj zavedam, jaz to vem, Juan Bonilla pa tega ne ve.